

Liber

tione male vtendi rebus que per sensum corpis sentiunt: ita decernitur quod dicitur peccatum vt si potestas sit etiam corpe compleat: intelligenda est illa mulier dedisse viro suo secum simul edendum illicitum cibum. Neque enim potest peccatum non solum cogitandum suauiter: verum etiam efficaciter perpetrandum mente decerni: nisi et illa mentis intentio penes quam summa potestas est membra in opus mouendi: vel ab ope cohibendi male actioni cedat et seruiat. Nec sane cum sola cogitatione mens oblectat illicitis: non quod decernens esse facienda: tenens tamen et volens libenter quam statim vt attigerunt animam respici debuerunt: negandum non est esse peccatum: sed longe minus quam si et ope statuat implendum. Et ideo de talibus quam cogitationibus venia petenda est: peccatisque percutiendum: atque dicendum. **Mat. 6** Dimitte nobis debita nostra: faciendum quoque quod se quis: atque in oratione iungendum: sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Neque enim sicut in illis duobus primis hominibus persona sua quis portabat: et ideo si sola mulier cibum edisset illicitum: sola vtriusque mortis supplicio plecteretur. Ita dici potest in homine: si delectationibus illicitis a quibus se primum debet auertere cogitatio libenter sola pascat: nec facienda decernant mala: sed tamen suauiter in recordatione tenentur: quasi mulierem sine viro posse damnari: absit hoc credere. Nec quippe vna persona est vni homo est: totusque dabitur: nisi hec que sine voluntate operandi: sed tamen cum voluntate animi talibus oblectandi solius cogitationis sentiunt esse peccata: per mediatores gratiam remittantur. Hec itaque disputatio qua in mente vniuscuiusque hominis questum quoddam rationale coniugium contemplationis et actionis: officijs per que de singula distribuitur: tamen in vtroque mentis vnitatem seruata: salua illius veritatis historia: quam de duobus primis hominibus: viro et eiusque muliere: de quibus propagatum est genus humanum: diuina tradit auctoritas. Ad hoc tamen modo audienda est: vt intelligat apostolus: imaginem dei viro tamen tribuendo non etiam femine: quous in diuerso sexu duorum hominum aliquid tamen significare voluisse quod in vno homine quereretur.

De eorum sententia que in vno homine mentem in persona viri: sensum autem corporis in persona mulieris accipiendum esse dixit. **Rom. XIII.** Et me fugit quosdam qui fuerunt ante nos egregij defensores catholice fidei et diuini eloquij tractatores: cum in homine vno cuius vniuersam animam bonam quem paradysum esse senserunt: duo ista requi-

rerent: virum mentem: mulierem vero dixisse corporis sensum. Et secundum hanc autem distributionem qua vir ponitur mens: sensus vero corporis mulier: videntur aperte omnia conuenire: si considerata tractentur: nisi quod in omnibus bestiis et volatilibus scriptum est. Non esse inuentum viro adiutorium simile illi: et tunc est ei mulier facta de latere. Propter quod ego non putavi per mulierem sensum corporis esse ponendum: quem videmus nobis et bestiis esse commune: sed aliquid volui quod bestie non haberent: sensumque corporis magis per serpente intelligendum existimaui: qui legitur sapientior omnibus pecoribus terre. In eis quippe naturalibus bonis: que nobis et irrationalibus animalibus videmus esse communia viuacitate quadam sensus excellit: non ille de quo scriptum est in epistola: que est ad hebreos: vbi legitur: perfectior esse solidum cibum: qui per illum habitum exercitatos habent sensus ad sepandum bonum a malo. Illi quippe sensus nature rationalis sunt ad intelligentiam pertinentes: sed iste sensus qui est quinque pertitus in corpe: per quem non solum a nobis: verum etiam a bestiis corporalis species motusque sentitur. Sed siue isto siue illo siue aliquo alio modo accipiendum sit: quod apostolus virum dixit imaginem et gloriam dei: mulierem autem gloriam viri: apparet tamen cum secundum deum viuimus: mentem nostram in indiuisibilia eius intentam: ex eius eternitate: veritate: caritate proficenter debere formari. Quibus vero rationalis intentionis nostre: hoc est eiusdem mentis in usum mutabilium corporum aliarum rerum: sine quo hec vita non agit dirigendum non vt confirmemur huic seculo finem constituendo in bonis talibus: et in ea de torquendo bestitudinis appetitum: sed vt quicquid in usu temporalium rationaliter facimus: eternoque ad piscendos contemplatione faciamus: per ista transcuntes: illis inherentes.

In que officia propria sapientia et scientia dei dantur. **Rom. XIII**

Habet enim et scientia modum suum bonum: si quod in ea inflat vel inflare asolet: eternoque caritate vincatur: quod non inflat: sed vt scimus edificat. Sine scientia quippe nec virtutes ipse quibus recte viuimus possunt haberi: per quas hec vita misera sic gubernetur: vt ad illam que vere beata est perueniatur eternam. Distat tamen ab eterno contemplatione actio qua bene vtimur temporalibus rebus: et illa sapientie: hec scientie deputatur. Quis enim et illa que sapientia est: possit scientia nuncupari: sicut et apostolus loquitur: vbi dicit. Nunc scio ex parte: tunc autem cognosca-

Gen. 2.

Gen. 3.

Heb. 5.

1. Cor. 11.

Rom. 12.

1. Cor. 11.

1. Cor. 13.

sicut et cognitus sum: quā scientiā pfecto con-
templatōis dei vult intelligi: qđ scđōz erit p-
miū summū: tñ vbi dicit. **Alj** dat per spirituz
sermo sapientie: alj sermo scie fm eundē spi-
ritum: hec vtiq; duo sine dubitatione distin-
guunt: licet nō ibi explicet quid intersit vñ pos-
sit vtrūq; dinosci. **Verū** scripturarū sancta-
rum multiplicē copiā scrutatus: inueni scri-
Job. 28. ptū esse in libro iob: eodē scđō viro loquente
Ecce pietas est sapiētia: abstinere aut a ma-
lis est scia. **I**n hac differentia intelligenduz
est ad cōtemplationē sapiētiā: ad actionem
sciam pertinere. **P**ietatē quippe b loco posuit
dei cultū: que grece dicit theosebia. **Nā** hoc
verbum habet istā sententiā in codicib; gre-
cis. **E**t quid est in eternis excellē? qđ deus
cuius solius immutabilis est natura? **E**t qđ
cultus eius: nisi amor eius: quo nūc desidera-
mus eum videre: credimusq; et speram; nos
esse visuros: et quantū pscim; videmus nūc
p speculū in enigmate: tunc aut in manifesta-
tione. **H**oc est em qđ ait apostolus paul;: **F**a-
cie ad faciē: **H**oc etiā qđ iohannes. **D**ilectissimi
1 Cor. 13. mi nunc filij dei sum;: et nōdū apparuit quid
1 Job. 3. erim;: scimus cū apparuerit: similes ei erim;
qm videbim; eū sicuti est. **D**e his atq; huius-
modi: sermo ipse mihi videt esse sermo sapiē-
Job. 28. tie. **A**bstinere aut a malis qm iob scientiam
dixit esse: reruz pculdubio temporalium est
Quoniā scđm tempus in malis sumus: a qui-
bus abstinere debemus: vt ad illa bona eter-
na veniam;. **Q**uobem quicqd prudenter for-
titer: tempanter et iuste agimus: ad eam per-
tinet scientiā siue disciplinā qua in cuitādis
malis: bonisq; appetendis actio nostra ver-
satur: et quicquid ppter exempla vel cauēda
vlimitanda: et ppter quarūcūq; reruz q no-
stris accōmodata sunt vsibus necessaria do-
cumenta: historica cognitione colligim;. **D**e
his ergo sermo cum sit: cum scientie sermo-
nē puto discernendū a sermōe sapientie: ad
quā pnt ea que nec fuerūt nec futura sūt
sed sunt: et ppter eternitatē in qua sunt et fu-
sē et esse et futura esse dicunt;: sine vlla muta-
bilitate tempoz. **N**ō em sic fuerūt vt esse de-
sinerēt: aut sic futura sunt quasi nūc non sint
sed idipm esse sphabuerūt: sphabitura sunt
Manent aut non tanq; in spacijs locozū fixa
veluti corpa: sed in natura incorpali: sic intel-
ligibilia psto sunt mentis aspectib;: sicut ista
in locis visibilia vel cōtractabilia corpis sen-
sibus. **N**on aut solū rez sensibiliū in locis po-
sitaz sine spacijs localibus manēt intelligibi-
les incorpalesq; rōnes: verū etiā motionū

in temporibus transeuntū: sine tēporali trā-
situ stant etiam ipse vtiq; intelligibiles in sen-
sibiles: ad quas entis acie puenire paucoz ē
Et cum puenit: qđ fieri pot; non in eis ma-
net ipse peruentoz: sed veluti acie ipa reuer-
berata repellit: et sit rei nō transitorie transi-
toriaz cogitatio. **Q**ue tñ cogitatio transiēs p
disciplinas quibus erudit; animus: memorie
cōmendat;: vt sit quo redire possit: que cogi-
tat; inde transire: qđuis si ad memoriā cogita-
tio non rediret: atq; qđ cōmendauerat ibi in-
ueniret: velut rudis: ad hoc sicut ducta fuerat
ducere: idq; inueniret: et vbi primū inuene-
rat: in illa scilicet incorporea veritate: vñ rur-
sus quasi descriptū in memoria figeret. **N**eq;
em sicut manet. verbi grā) quadrati corpis i
corporalis et incōmutabilis ratio: sic in ea ma-
net hoīs cogitatio: si tñ ad eā sine phantasia
spacij localis potuit puenire. **A**ut si alicuius
artificiosi et musici sani p moras tps transeū-
tis numerositas cōprehendat;: sine tpe stans
in quodā secreto altoq; silentio: tamdiu saltē
cogitare pot; qđiu pot; ille cantus audiri: tñ
qđ inde rapuerit: et si trāsiens mentis aspect;
et quasi gluties in ventrē: ita i memoria repo-
suerit: poterit recordādo quodā mō rumina-
re: et in disciplinam qđ sic didicerit trajcere.
Quod si fuerit oīmōda obliuione deletū: rur-
sus doctrina duce ad id vnief qđ penitus ex-
ciderat: et sic inueniet; vt erat.

De opinione platonis qua credidit aīas
aliam vitam priusq; corpibus induerentur
habuisse.

Capitulum. XV.

Ade plato ille pbs nobilis psuadere
cognatus est vixisse hic aīas hoīm: et
anteq; ista corpa gererent: et hinc eē
q; ea que discuntur: reminiscunt; poti; cogni-
ta q; cognoscūt noua. **R**etulit em puerū quē
dam nescio quid de geometria interrogatuz
sic respondisse: tanq; esset illius peritissimus
discipline. **G**radatim quippe atq; artificiose i
terrogatus: videbat qđ videndū erat: dice-
batq; qđ viderat. **S**ed si recordatio hec esset
rerū antea cognitarū: non vtiq; oēs vl; pene
oēs cum illo mō interrogarent;: hoc possent.
Non em oēs in priore vita geometre fuerunt
cum tam rari sunt in genere humano: vt vix
possit aliquis inueniri. **S**ed potius credēdū
est mentis intellectualis ita cōditam esse na-
turā: vt rebus intelligibilibus naturali ordi-
ne disponente conditore subiūcta: sic ista vi-
deat in quadā luce sui generis incorporea: quē
admodū oculus carnis videt: que in hac cor-
porea luce circūadiacēt cui; lucis capax ei;